

การพัฒนาแบบการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัย

THE DEVELOPMENT OF THE TRAINING COURSE MODEL THROUGH PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY TO PROMOTE ACTIVE LEARNING FOR EARLY CHILDHOOD TEACHERS

วิไลวรรณ กลิ่นถาวร¹ และศิริพร วงศ์คำ²

Wilaiwan Klintavorn¹ and Siriporn Wongtakom²

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยลำปาง

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹Faculty of Education, Lampang Rajabhat University

²Faculty of Education, Chiang Mai University

Received: May 1, 2021 / Revised: October 28, 2022 / Accepted: November 15, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบและศึกษาผลการใช้รูปแบบการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ ก่อนและหลังการอบรม และ 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่ผ่านการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการอบรม และระยะที่ 2 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการอบรมโดยนำรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายคือ ครูปฐมวัยโรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตำบลสวนดอก อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง จำนวน 12 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 1) รูปแบบการอบรม 2) แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนารูปแบบการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัยประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1.1) ที่มาของรูปแบบ 1.2) กระบวนการของรูปแบบ 1.3) ผลการใช้รูปแบบ และ 1.4) สะท้อนผลการใช้รูปแบบ 2) ผลการใช้รูปแบบการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัยมี ดังนี้ 2.1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ หลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ซึ่งสูงกว่าก่อนการอบรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 และ 2.2) ผลการประเมินความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่ผ่านการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 โดยด้านที่มีผลการประเมินความพึงพอใจสูงสุด

คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 รองลงมาคือ ด้านวัดประเมินผลอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97

คำสำคัญ: รูปแบบการอบรม ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ

Abstract

The purposes of this study were to develop a training course model and to investigate the results of using the training course model through Professional Learning Community (PLC) to promote active learning for early childhood teachers. The specific objectives were (1) to compare the abilities of active learning management through PLC before and after taking the training course and (2) to evaluate the satisfaction of early childhood teachers who took the training course through PLC to promote active learning. The research process was conducted in two phases: The first phase was the development of the training course model and the second phase was the study of the results of using the developed training course model by application of the developed training course model with the target group, i.e. 12 purposively selected early childhood teachers in Tassaban 4 (Ban Chiang Rai) School under the Department of Local Administration in Suan Dok Sub-district, Mueang District, Lampang Province. The research instruments comprised (1) the training course model, (2) an active learning management evaluation form, and (3) a satisfaction evaluation form. The data were analysis using the mean, standard deviation, and content analysis. The research results were as follows: (1) the developed training course model was composed of 4 main components (1.1) background of the model, (1.2) the process of the model, (1.3) the results of using the model, and (1.4) the reflection of using the model; (2) the results of using the training course model through Professional Learning Community (PLC) to promote active learning for early childhood teachers were as follows: (2.1) the result of comparison of abilities of active learning management through PLC of early childhood teachers showed that the post-training rating mean score was 4.36 which was higher than the pre-training counterpart mean score of 2.81; and (2.2) the overall satisfaction of the early childhood teachers' who were trained with the training course model was at the high level with the rating mean of 4.13; the specific aspect of satisfaction that received the top rating mean was the aspect of learning activities with the rating mean of 4.27, followed by the aspect of measurement and evaluation with the rating mean of 4.17; while the aspect receiving the lowest rating mean was that of the contents with the rating 3.97, also at the high level.

Keywords: Training Course Model, Professional Learning Community, Active Learning

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ด้วย เดิมการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติและการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน กล่าวคือ จะไม่เป็นเพียงผู้รับ (Passive Learning) อีกต่อไป แต่ผู้เรียนต้องฝึกการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Active Learning) โดยมีครูเป็น “โค้ช” ที่คอยออกแบบการเรียนรู้เพื่อช่วยผู้เรียนให้บรรลุผลได้ ประการสำคัญคือ ครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องไม่ตั้งตนเป็น “ผู้รู้” แต่ต้องแสวงหาความรู้ไปพร้อม ๆ กันกับผู้เรียน ดังนั้นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)” ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) สิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Communities: PLC) ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานที่ของครูแต่ละคน (Office of Teacher Competency Development and Vocational Personnel, 2018)

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้น ได้กล่าวถึงการศึกษากับการพัฒนาสังคมเป็นหลักสำคัญโดยรวมของเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาซึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบันได้มุ่งเน้นในมิติของการพัฒนา 4 มิติที่สำคัญ ได้แก่ การปฏิรูปนักเรียนยุคใหม่

การปฏิรูปครูยุคใหม่ การปฏิรูปโรงเรียนยุคใหม่หรือแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และการปฏิรูประบบบริหารจัดการยุคใหม่ ซึ่งในทุกมิตินั้นจะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 (Pahe, 2013)

ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนและตรวจสอบสะท้อนผลการปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคคลและผลที่เกิดขึ้นโดยรวมผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือร่วมพลัง โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม โดยมีการดำเนินการอย่างน้อย 5 ประการ ดังนี้ 1) มีเป้าหมายร่วมกันในการจัดการเรียนรู้/การพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ 2) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากหน่วยงาน/สถานการณ์จริงของชั้นเรียน 3) ทุกฝ่ายเกี่ยวข้องร่วมเรียนรู้และรวมพลัง/สนับสนุนเสริมให้เกิดการสร้างการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมาย 4) มีการวิพากษ์ สะท้อนผลการพัฒนาผู้เรียน และ 5) มีการสร้าง HOPE ให้ทีมงานอันประกอบด้วย 5.1) Honesty & Humanity เป็นการยึดข้อมูลจริงที่เกิดขึ้นและให้การเคารพกันอย่างจริงจัง 5.2) Option & Openness เป็นการเลือกสรรสิ่งที่ดีที่สุดให้ผู้เรียนและพร้อมเปิดเผย/เปิดใจเรียนรู้จากผู้อื่น 5.3) Patience & Persistence เป็นการพัฒนาความอดทนและความมุ่งมั่น พยายามจนเกิดผลชัดเจน และ 5.4) Efficacy & Enthusiasm เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในผลของวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนว่าจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ และกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ (Chaichawarat, 2015) ซึ่งชุมชนแห่งการเรียนรู้จะเปลี่ยนแปลงการทำงานของครูจากวัฒนธรรมแบบเดิมที่ทำงานอย่างโดดเดี่ยวมาเป็นการทำงานแบบร่วมกันเป็นทีม โดยอาศัยการ

จัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ โดยมุ่งมั่นให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

การจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นได้จากประสบการณ์จากกิจกรรม จึงเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ โดยจากการได้ตอบ การเขียน การอ่าน การวิเคราะห์ ปัญหา การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ผู้เรียนจึงเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย (Meaningful Learning) โดยการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้สอนมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ผู้สอนจึงควรต้องสร้างกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน หรือการอภิปราย การสะท้อนหรือการแก้ปัญหา (Thongon, 2018) การจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ต้องการกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองผ่านการจัดการตนเองให้ความรู้ และช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างสรรค์พัฒนาความรู้ความเข้าใจ และทักษะที่หลากหลายเป็นกระบวนการที่ประณีต รัดกุม และผู้เรียนได้รับประโยชน์มากกว่าการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้ อาจนำมาขยายความให้เห็นเป็นลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบลงมือกระทำ ได้ดังนี้ 1) เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ 2) เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด 3) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน 5) ผู้เรียนเรียนรู้

ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ 6) เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียน อ่าน พุด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง 7) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นทักษะการคิดขั้นสูง 8) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด 9) ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง 10) ความรู้เกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้และการสรุปบทวนของผู้เรียน (Srinon et al., 2019)

โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) จังหวัดลำปาง จัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น มีวิสัยทัศน์มุ่งเน้นการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปฐมวัยมีจุดเน้นตามพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 โดยให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดีรอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสามารถเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษ สร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดีมีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ บ่มเพาะเจตคติของเด็กปฐมวัยให้เคารพคุณค่าของบุคคลอื่น มีจิตวิญญาณของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค ให้ผู้ดูแลหรือครูผู้สอนในระดับปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่ดีนั้น ครูผู้สอนต้องมีความรู้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการรอบด้าน ทั้งในเรื่องการจัดประสบการณ์แบบ Active Learning, Project Approach, Brain Based Learning, Professional Learning

Communities แต่ในปัจจุบันพบว่า ครูผู้สอนในระดับการศึกษาปฐมวัยขาดการออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนที่ละเอียด ชัดเจน มีสื่อที่หลากหลาย และการจัดกลุ่มให้นักเรียนได้ใช้อุปกรณ์ร่วมกันเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงาน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการร่วมแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ เสริมสร้างจินตนาการ การเรียงลำดับการนำเสนอให้เป็นลำดับขั้นตอน และขาดการติดตามและประเมินผลในเรื่องเกี่ยวกับการนำหลักการของชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียนของตนเองตลอดจนครูผู้สอนปฐมวัยมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะพัฒนารูปแบบการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำและศึกษาผลการใช้รูปแบบการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัย ได้แก่
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพก่อนและหลังการอบรม
 - 2.2 เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่ผ่านการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการอบรม

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจากแนวคิดของ Office of Teacher Development and Basic Education Personnel (2017) La Thunthirakun (2018) Office of Teacher Competency Development and Vocational Personnel (2018) และ Teacher Training Institute, Teacher Training (2019) ประกอบด้วย

1. การรวมกลุ่มครู (Teacher Grouping) ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มครูที่สอนวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน
2. ระบุปัญหา (Identify the Problem) การระบุประเด็นปัญหาของครูที่พบจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (Design Learning Activities) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน
4. ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Practice) ครูผู้สอนดำเนินการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามที่ได้ออกแบบไว้
5. ประเมินผลและสะท้อนผล (Evaluate and Reflect Results) ครูผู้สอนควรออกแบบและสร้างแบบวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. เผยแพร่เพื่อสร้างเครือข่าย (Published for Networking) ครูผู้สอนสามารถเผยแพร่กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างเครือข่ายซึ่งสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้

แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning)

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจากแนวคิดของ Supakul (2015) Duangkarnoi (2018) Boston University (2018) New York University (2018) และ Online Learning Insights (2018) ประกอบด้วย

1. กำหนดหัวข้อ คือ การสำรวจความต้องการ

ของผู้เรียนเพื่อกำหนดประเด็นการเรียนรู้

2. กำหนดวัตถุประสงค์ คือ การคาดหวังผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือกระทำของผู้เรียน

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบลงมือกระทำ

5. การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ คือ การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนในการประเมินในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย

วิธีการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย

งานวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการพัฒนารูปแบบการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัย และระยะที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัย โดยใช้ ADDIE Model ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 Analysis (วิเคราะห์)

1. วิเคราะห์ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในโรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย)

2. วิเคราะห์หลักสูตรปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3. วิเคราะห์กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

4. วิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning)

5. วิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning)

6. ศึกษาวิธีการสร้างรูปแบบการอบรม โดย

การศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักการศึกษาทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ

7. ศึกษาวิธีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) และแบบประเมินความพึงพอใจ

8. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ขั้นที่ 2 Design (การออกแบบ)

1. ออกแบบรูปแบบการอบรม โดยกำหนดรูปแบบออกเป็น 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ที่มาของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ ผลการใช้รูปแบบ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. ออกแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยให้ครูดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนดังนี้

2.1 การรวมกลุ่มครู (Teacher Grouping)

2.2 การระบุประเด็นปัญหา (Identify the Problem)

2.3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (Design Learning Activities)

2.4 ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Practice)

2.5 ประเมินผลและสะท้อนผล (Evaluate and Reflect Results)

2.6 เผยแพร่เพื่อสร้างเครือข่าย (Published for Networking)

3. ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) โดยให้ครูดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนดังนี้

3.1 กำหนดหัวข้อ

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์

3.3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.5 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้

4. ออกแบบเครื่องมือการประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) และแบบประเมินความพึงพอใจเป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นที่ 3 Development (การพัฒนา)

1. พัฒนาด้านแบบของรูปแบบการอบรม

ด้วยชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เพื่อเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ประเมินจำนวน 5 คน ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำให้เป็นขั้นตอนลงในรูปแบบการอบรมให้ชัดเจน และควรกำหนดกระบวนการ ADDIE Model ในรูปแบบด้วย

2. แก้ไขปรับปรุงต้นแบบของรูปแบบอบรม โดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัย ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

2.1 เพิ่มเติมขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ในผลการใช้รูปแบบของต้นแบบฯ

2.2 ใส่ลูกศรในลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning

2.3 เพิ่มกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของ ADDIE Model ลงในที่มาของรูปแบบ

2.4 จัดทำรูปแบบอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัยที่สมบูรณ์เพื่อเตรียมนำไปใช้จริง

2.5 พัฒนาเครื่องมือการประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ และแบบประเมินความพึงพอใจเพื่อเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมืออยู่ในเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย)

ขั้นที่ 4 Implement (การนำไปใช้)

นำรูปแบบการอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ไปใช้เพื่ออบรมให้ความรู้กับครูปฐมวัย โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตำบลสวนดอก อำเภอเมืองลำปาง

จังหวัดลำปาง จำนวน 12 คน เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2562 ถึงวันที่ 28 มีนาคม 2562 วิทยากรโดยอาจารย์ ดร.ณัฐ รัตนศิริณิกุล และอาจารย์ปณิสรา จันทร์पालะ โดยดำเนินการตามขั้นตอนคือ

1. ประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือกระทำก่อนการอบรมโดยใช้แบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ

2. จัดอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ครูปฐมวัย โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) ในประเด็นการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมประจำวัน โดยบูรณาการการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ การผลิตสื่อประกอบการจัดกิจกรรม และการประเมินผลผู้เรียน

3. ประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือกระทำหลังการอบรมโดยใช้แบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือกระทำและประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจ

ขั้นที่ 5 Evaluation (การประเมินผล)

ประเมินผลการใช้รูปแบบการอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัยใน 2 ประเด็น ประกอบด้วย

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำก่อนอบรมและหลังอบรม โดยใช้แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ

2. การประเมินความพึงพอใจของครูปฐมวัย ที่ผ่านการอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจ

กลุ่มเป้าหมาย

ครูปฐมวัยโรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตำบลสวนดอก อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง จำนวน 12 คน โดยครูทุกคนเป็นผู้สอนระดับปฐมวัยซึ่งสนใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำเป็นแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดหัวข้อ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 5) การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการสร้าง คือ

3.1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินฯ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ

3.1.2 สร้างแบบประเมิน

3.1.3 นำแบบประเมินฯ เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย และ 1 น้อยที่สุด พบว่า มีคุณภาพเท่ากับ 4.37 อยู่ในระดับมาก

3.1.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.2 แบบประเมินความพึงพอใจของครูเป็นแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านเนื้อหา ด้านที่ 2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านที่ 3 ด้านการวัดประเมินผล มีขั้นตอนการสร้าง คือ

3.2.1 ศึกษาวิธีการสร้าง

3.2.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ

3.2.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง

2 น้อย และ 1 น้อยที่สุด พบว่า มีคุณภาพเท่ากับ 4.42 อยู่ในระดับมาก

3.2.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำของครูปฐมวัยก่อนอบรม

4.2 อบรมครูปฐมวัยโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 2 วัน เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2562 ถึงวันที่ 28 มีนาคม 2562 โดยปฐมนิเทศผู้เข้ารับการอบรมจากนั้นใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6 ขั้นตอน (TIDLEP)

4.3 ประเมินความพึงพอใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำของครูปฐมวัยหลังอบรม

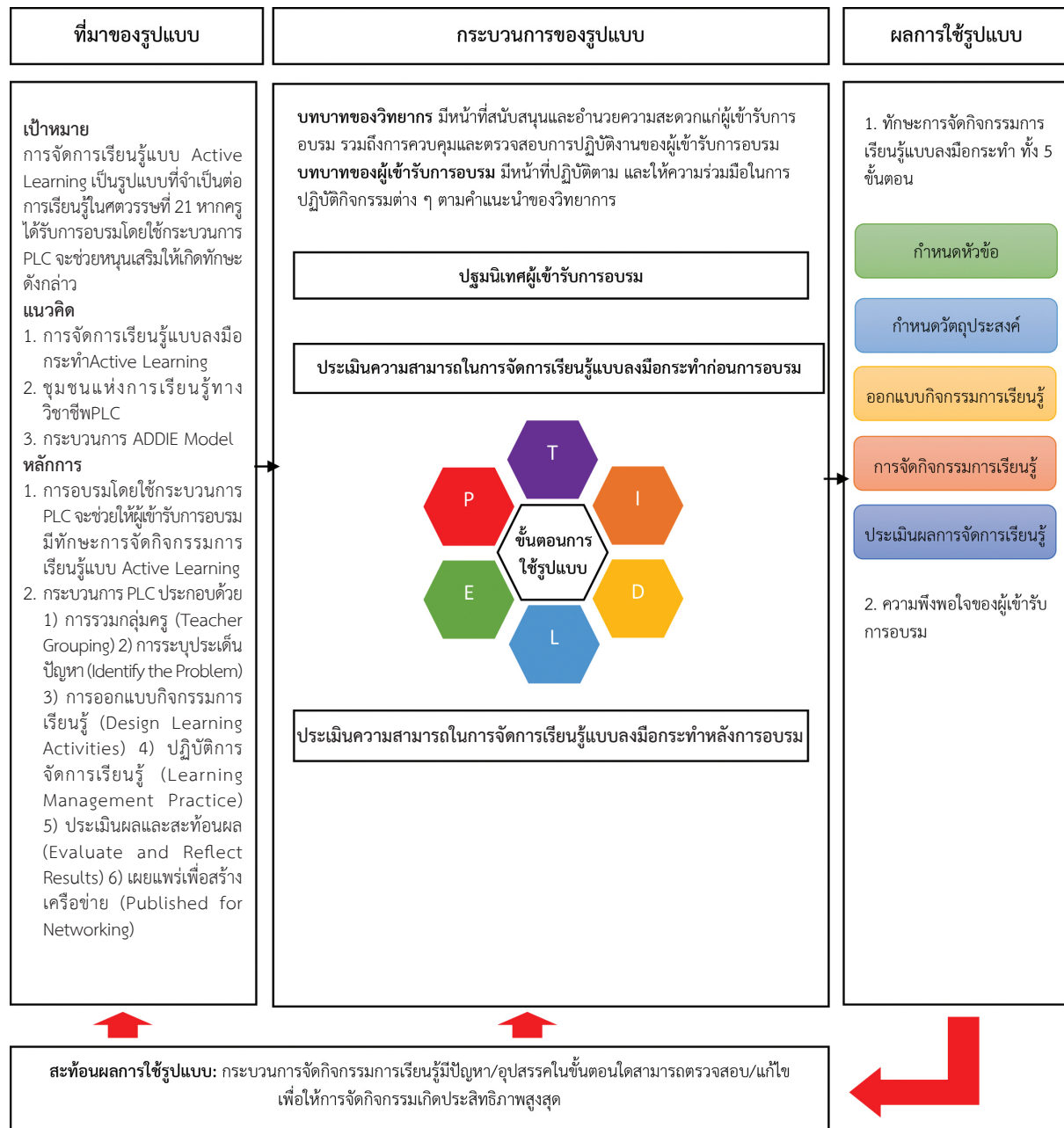
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางและความเรียง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบอบรม

การพัฒนารูปแบบอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ที่มาของรูปแบบ 2) กระบวนการของรูปแบบ 3) ผลการใช้รูปแบบ และ 4) สะท้อนผลการใช้รูปแบบ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาพรูปแบบการอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปทุมวัน

จากภาพที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

1. ที่มาของรูปแบบ ประกอบด้วย

1.1 เป้าหมาย ในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำเป็นรูปแบบที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หากครูได้รับการอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ จะช่วยหนุนเสริมให้เกิดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว

1.2 แนวคิด ได้แก่

1.2.1 การจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ

1.2.2 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.2.3 กระบวนการ ADDIE Model

1.3 หลักการ ซึ่งการอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ จะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านกระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ประกอบด้วย

1.3.1 การรวมกลุ่มครู (Teacher Grouping)

1.3.2 การระบุประเด็นปัญหา (Identify the Problem)

1.3.3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (Design Learning Activities)

1.3.4 ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Practice)

1.3.5 ประเมินผลและสะท้อนผล (Evaluate and Reflect Results)

1.3.6 เผยแพร่เพื่อสร้างเครือข่าย (Published for Networking)

2. กระบวนการของรูปแบบ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 บทบาทของวิทยากร ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ารับการอบรม รวมถึงการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการอบรม

2.2 บทบาทของผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติตาม และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ

กิจกรรมต่าง ๆ ตามคำแนะนำของวิทยากร

2.3 การปฐมนิเทศผู้เข้ารับการอบรม โดยการบอกจุดประสงค์และกระบวนการอบรมในภาพรวม

2.4 ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำก่อนการอบรม โดยการทำแบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เป็นรูปแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ โดยครูปฐมวัยเป็นผู้ประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมของตนเอง

2.5 ขั้นตอนการอบรม โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6 ขั้นตอน ได้แก่

2.5.1 T หมายถึง Teacher Grouping ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มครูที่สอนวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน

2.5.2 I หมายถึง Identify the Problem การระบุประเด็นปัญหาของครูที่พบจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.5.3 D หมายถึง Design Learning Activities การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน

2.5.4 L หมายถึง Learning Management Practice ครูผู้สอนดำเนินการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามที่ได้ออกแบบไว้

2.5.5 E หมายถึง Evaluate and Reflect Results ประเมินผลและสะท้อนผล ครูผู้สอนควรออกแบบและสร้างแบบวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.5.6 P หมายถึง Published for Networking ครูผู้สอนสามารถเผยแพร่กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างเครือข่ายซึ่งสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้

2.6 ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำหลังการอบรม โดยการทำแบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เป็นรูปแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ

3. ผลการใช้รูปแบบ ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ดังนี้

3.1 กำหนดหัวข้อ คือ การสำรวจความต้องการของผู้เรียนเพื่อกำหนดประเด็นการเรียนรู้

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์ คือ การคาดหวังผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือกระทำของผู้เรียน

3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบลงมือกระทำ

3.5 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ คือ การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมระหว่างครูและนักเรียนในการประเมินในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย จากนั้นผู้วิจัยได้ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมในครั้งนี้ด้วย

4. สะท้อนผลการใช้รูปแบบ คือ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีปัญหา/อุปสรรคในขั้นตอนใดสามารถตรวจสอบ/แก้ไข เพื่อให้การจัดกิจกรรมเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ระยะที่ 2 ผลการใช้รูปแบบ

1. ผู้วิจัยนำรูปแบบที่สมบูรณ์มาใช้ในการอบรมแก่ครูปฐมวัย จำนวน 12 คน ซึ่งนำเสนอผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านกระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพก่อนและหลังการอบรม

การจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ	ค่าเฉลี่ยก่อนการอบรม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ยหลังการอบรม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. การกำหนดหัวข้อ (Identify Topic)	2.85	0.77	4.42	0.53
2. กำหนดวัตถุประสงค์ (Learning Objectives)	2.72	0.68	4.25	0.75
3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (Design the Activity)	2.75	0.84	4.53	0.75
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activity)	2.97	0.86	4.17	0.75
5. การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluation)	2.78	0.93	4.42	0.71
รวม	2.81	0.82	4.36	0.70

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านกระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพหลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ซึ่งสูงกว่าก่อนการอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81

2. ผู้วิจัยประเมินความพึงพอใจของครูปฐมวัยต่อรูปแบบการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งได้นำเสนอผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่ผ่านการอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ

ข้อ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ด้านที่ 1 เนื้อหา				
1	เนื้อหาการอบรมสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ	4.17	0.83	มาก
2	เนื้อหาจัดการอบรมส่งเสริมให้ผู้เข้ารับอบรมมีคุณลักษณะตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยโดยการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ	3.92	0.79	มาก
3	เนื้อหาการจัดการอบรมมีความครอบคลุมหน่วยการเรียนรู้	3.92	0.90	มาก
4	เนื้อหาที่ใช้ในการอบรมมีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย	4.00	0.60	มาก
5	สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้	3.83	0.83	มาก
รวมด้านที่ 1		3.97	0.79	มาก
ด้านที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้				
6	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เข้ารับอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ	4.50	0.67	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมกระบวนการสร้างชุมชนทางวิชาชีพ	4.25	0.87	มาก
8	กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.17	0.83	มาก
9	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับครูปฐมวัย	4.25	0.97	มาก
10	สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยได้	4.17	0.83	มาก
รวมด้านที่ 2		4.27	0.84	มาก
ด้านที่ 3 วัดประเมินผล				
11	การวัดผลประเมินผลมีความหลากหลายและชัดเจน	4.33	0.78	มาก
12	การวัดประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.33	0.78	มาก
13	การวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ	3.92	0.67	มาก
14	การวัดประเมินผลสามารถสะท้อนการเรียนรู้แบบลงมือกระทำของเด็กปฐมวัย	4.25	0.87	มาก
15	มีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	4.00	0.74	มาก
รวมด้านที่ 3		4.17	0.77	มาก
รวมเฉลี่ย		4.13	0.80	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่ผ่านการอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 โดยด้านที่มีผลการประเมินความพึงพอใจสูงสุดคือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 รองลงมาคือ ด้านวัดประเมินผลอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97

อภิปรายผล

1. รูปแบบการอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) ที่มาของรูปแบบ 2) กระบวนการของรูปแบบ 3) ผลการใช้รูปแบบ และ 4) สะท้อนผลการใช้รูปแบบ จากนั้นนำรูปแบบเสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินพบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลทุกขั้นตอนจึงทำให้องค์ประกอบของรูปแบบที่เหมาะสม ส่งผลให้รูปแบบมีความน่าเชื่อถือ โดยผู้วิจัยใช้ ADDIE Model ในกระบวนการของต้นแบบรูปแบบการอบรม และได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตามแนวคิดของ Office of Teacher Development and Basic Education Personnel (2017) La Thunthirakun (2018) Office of Teacher Competency Development and Vocational Personnel (2018) และ Teacher Training Institute, Teacher Training (2019) ประกอบด้วย 1) การรวมกลุ่มครู (Teacher Grouping) 2) การระบุประเด็นปัญหา (Identify the Problem) 3) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (Design Learning Activities) 4) ปฏิบัติการ

จัดการเรียนรู้ (Learning Management Practice) 5) ประเมินผลและสะท้อนผล (Evaluate and Reflect Results) และ 6) เผยแพร่เพื่อสร้างเครือข่าย (Published for Networking) และสังเคราะห์การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active learning) แนวคิดของ Supakul (2015) Duangkamnoi (2018) Boston University (2018) New York University (2018) และ Online Learning Insights (2017) ประกอบด้วย 1) กำหนดหัวข้อ 2) กำหนดวัตถุประสงค์ 3) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 5) การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมากส่งผลให้รูปแบบมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งสอดคล้องกับ Wiwanthamongkon (2019) ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาครูด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ขั้นที่ 1 ร่วมสร้างกลุ่มและวิเคราะห์ปัญหาจากผลการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 วางแผนกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ขั้นที่ 3 สร้างองค์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และขั้นที่ 4 ร่วมสะท้อนจากผลลัพธ์ระยะที่ 3 เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน (Best Practice)

2. การประเมินความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่ผ่านการอบรมตามรูปแบบการอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพพบว่า ครูปฐมวัยมีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ และมีการแลกเปลี่ยนชุมชนเรียนรู้ในวิชาชีพครูเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำให้แก่เด็กปฐมวัย แนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้เด็กปฐมวัย แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย จึงทำให้ครูสามารถแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและมีแนวทางที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้

แบบลงมือกระทำให้แก่เด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ Kornpuang (2019) ที่ทำการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบ STEM Education ซึ่งผลหลังจากการนำรูปแบบไปใช้กับครูและผู้บริหารโรงเรียนพบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่ผ่านการอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 อยู่ในระดับมาก

สรุปผล

1. รูปแบบอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นมี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

- 1.1 ที่มาของรูปแบบ
- 1.2 กระบวนการของรูปแบบ
- 1.3 ผลการใช้รูปแบบ
- 1.4 สะท้อนผลการใช้รูปแบบ

2. ผลการใช้รูปแบบการอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัย มีดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านกระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพหลังการอบรมครูปฐมวัยประเมินตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ซึ่งสูงกว่าก่อนการอบรมที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81

2.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่ผ่านการอบรมโดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 โดยด้านที่มีผลการประเมินความพึงพอใจสูงสุดคือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 รองลงมาคือ ด้านวัดประเมินผลอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.97

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูปฐมวัยกับการสร้างความร่วมมือภายในสถานศึกษาเพื่อร่วมกันพัฒนาสมรรถนะครูจึงมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าว ดังนี้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายสร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

1.2 ผู้บริหารควรสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาและมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูอย่างจริงจัง

1.3 ครูผู้สอนควรร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับฟังข้อเสนอแนะของเพื่อนครู

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาการอบรมโดยใช้ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำสำหรับครูในระดับอื่น ๆ

2.2 ควรมีการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำในรูปแบบออนไลน์ ทั้งการพัฒนาองค์ความรู้แบบออนไลน์ การฝึกปฏิบัติแบบออนไลน์ และจัดทำกระบวนการชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์ เพื่อเป็นการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีของครู และสะดวกต่อการเรียนรู้ร่วมกันได้ทุกสถานการณ์

References

- Boston University. (2018). *Active learning: Teaching guide*. <https://www.bu.edu/ctl/guides/active-learning/>
- Chaichawarat, R. (2015). *Ways to build teachers to disciples: Professional learning community: Documentation of concepts and guidelines for professional development of teachers for the working group of the project to develop mechanisms and guidelines to support professional learning communities for learner development*. Office of Social Promotion of Learning and Youth Quality. [in Thai]
- Duangkamnoi, S. (2018). Proactive learning: Challenging activities for learners in the education age 4.0. *Academic Journal and Research Northeastern University*, 8(3), 61-71. [in Thai]
- Kornpuang, A. (2019). Research and development of professional learning community management model of basic school teachers to promote STEM educational learning. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)*, 25(1), 26-40. [in Thai]
- La Thunthirakun, N. (2018). *Complete machine on PLC: Professional Learning Community*. Khon Kaen Provincial Education Office. [in Thai]
- New York University. (2018). *Steps to creating an active learning environment*. <https://www.nyu.edu/faculty/teaching-and-learning-resources/strategies-for-teaching-with-tech/best-practices-active-learning/steps-to-creating-an-active-learning-environment.html>
- Ngamsiri, D., Boonyot, N., & Pinijwajjanawong, N. (2020). Active-learning teaching by using the MARCO model in the cloud processing course. *Journal of MCU Nan Review*, 3(2), 69-80. [in Thai]
- Office of Teacher Competency Development and Vocational Personnel. (2018). *Guidelines for driving the community process of professional learning*. Bureau of Personnel Competency Development. [in Thai]
- Office of Teacher Development and Basic Education Personnel. (2017). *Handbook for training on how to drive PLC (Professional Learning Community) process “professional learning community” to educational institutions*. Teachers and Basic Education Personnel Development Bureau. [in Thai]
- Online Learning Insights. (2017). *Four-step strategy to create active learning in any learning space—online, F2F or blended*. <https://onlinelearninginsights.wordpress.com/2015/09/02/four-step-strategy-to-create-active-learning-in-any-learning-space-online-f2f-or-blended/>
- Pahe, S. (2013, December 28-29). Teacher professional development to the educational reform era in the 21st century. In S. Kaewpana (Chair), *The teacher development according to the 21st century education reform strategy (B.E. 2552-2561)* [Symposium]. Academic Seminar System-wide Teacher Development According to the 21st Century Education Reform Strategy Phrae Primary Educational Service Area Office 1-2, Nakorn Phrae Tower, Phrae.

- Ruangsuwan, Ch. (2010). *Teaching technology: Design and development*. Odean Store. [in Thai]
- Srinon, R., Srinon, U., Yomdit. V., & Kitnopkiatl, K. (2019). Active learning management in the era of Thailand 4.0. *Journal of Education Administration, Silpakorn University*, 9(2), 331-343. [in Thai]
- Supakul, K. (2015). *Active learning for real learners*. Nakhon Sawan Rajabhat University. [in Thai]
- Teacher Training Institute, Teacher Training. (2019). *Drill in step by step!! PLC making process*. <https://www.learneducation.co.th/tag/plc/> [in Thai]
- Thongon, Y. (2018). Active learning: Participatory teaching. *Journal of Knowledge Management Nakhon Sawan Rajabhat University*, 1(1), 1-8. [in Thai]
- Tumchaiyangkul, O. (2020). An evaluation competency building mode form the preliminary executives of university: An application of professional learning community approach. *Panyapiwat Journal*, 12(1), 221-223. [in Thai]
- Wiwanthamongkon, K. (2019). Model of developing teachers by using the process of Professional Learning Community (PLC) in promoting learning management abilities based on the STEM education approach at the basic education level. *Veridian E-Journal, Silpakorn University: Humanities, Social Sciences, and Arts*, 11(3), 91-114. [in Thai]

Name and Surname: Wilaiwan Klintavorn

Highest Education: Master of Education (M.Ed.),
Chulalongkorn University

Affiliation: Lampang Rajabhat University

Field of Expertise: Early Childhood Education

Name and Surname: Siriporn Wongtakom

Highest Education: Master of Education (M.Ed.),
Chulalongkorn University

Affiliation: Chiang Mai University

Field of Expertise: Early Childhood Education